



MILJÖPARTIET DE GRÖNA I NORRBOTTEN

Regionprogram 2026

Innehåll



VÅR FRAMTID

Vår framtid

I Miljöpartiets Norrbotten lever vi goda liv med närhet till allt vi behöver i vardagen. Vi har goda möjligheter att resa billigt och klimatsmart inom och utanför länet. Vi har nära till välmående natur, från fjäll till kust. Här finns plats för små företag, naturnära besöksnäring och lokal matproduktion, liksom för industrier som är gröna på riktigt. Vi har möjlighet att utvecklas och vara de vi är. När vi hamnar i situationer där vi behöver samhällets stöd finns hjälpen nära och tillgänglig.

INNEHÅLL

Barn & unga

1. Psykisk hälsa och tidigt stöd
2. Barn i utanförskap och utsatta miljöer
3. Kollektivtrafik för ungas oberoende
4. Jämlik tillgång till idrott, kultur och föreningsliv
5. Ungas delaktighet på ungas villkor
6. Hälsa och vård
7. Stöd till ungt företagande

Regional identitet & utveckling

1. Hållbara resor
2. Demokrati och solidaritet

En trygg & jämlik vård

1. Folkhälsa och jämlik vård
2. Primärvården
3. Psykiatri
4. Specialistvården
5. Habilitering, rehabilitering och hjälpmedel
6. Tandvården
7. Personalen och arbetsmiljön
8. Klimat, miljö och hållbar vård

3. Kultur och identitet
4. Rättvis omställning
5. Matförsörjning, krisberedskap och robusthet
6. Naturresurser, markanvändning och lokalsamhällen
7. Besöksnäring
8. Digital infrastruktur och delaktighet
9. Gränsregionalt samarbete och omvärld

PRIORITERAT OMRÅDE

Barn & unga

Vi vill se ett Norrbotten där unga har frihet och möjlighet att leva, växa och forma sina liv – även när avstånden är stora. Ett Norrbotten där ungas röster hörs, där drömmar får plats och där det inte spelar någon roll vem du är eller var i länet du bor. Unga ska kunna se en framtid här, med utbildning, arbete, kultur och bostäder som gör det möjligt att både stanna och återvända. Kultur är inte en lyx utan en kraft som skapar gemenskap och identitet – i skolan, på fritiden och i det offentliga rummet. Barn och unga som tillhör urfolk och minoriteter ska kunna utveckla sitt språk och sin kultur.

Idrott och meningsfulla fritidsaktiviteter ska vara tillgängliga för alla, oavsett ekonomi, könsidentitet, funktionsvariation eller bostadsort. Fungerande och klimatsmart kollektivtrafik ger unga frihet att ta sig till skola, arbete och vänner. Unga ska kunna hitta en trygg bostad som de har råd med. Utbildning ska vara tillgänglig oavsett bostadsort och ge verktyg för att forma framtiden. Ett starkt näringsliv med schysta villkor, gröna jobb och stöd till ungt företagande skapar möjligheter.

Ett Norrbotten där unga kan ta sig fram, skapa, studera, bo och arbeta är ett Norrbotten som tror på sin framtid.

1 Psykisk hälsa och tidigt stöd

Säkerställa enkla vägar till tidigt stöd vid psykisk ohälsa, med fokus på förebyggande insatser och snabb tillgänglighet.

Utveckla samarbetet mellan skola, vård och socialtjänst för att tidigt identifiera och stödja barn och unga som behöver hjälp.

2 Barn i utanförskap och utsatta miljöer

Fånga upp barn som lever i utanförskap, i otrygga miljöer eller som far illa, genom aktiva insatser från skola, socialtjänst och frivilligsektor.

Stärka skyddsnätet för barn och unga genom samordnade insatser och tydlig ansvarsfördelning mellan olika aktörer.

3 Kollektivtrafik för ungas oberoende

Utveckla kollektivtrafiken och inför ett länsresekort för unga upp till 19 år för att öka deras möjligheter till oberoende, rörlighet och delaktighet i samhället.

Ungas möjligheter att nå platser för idrott, kultur och möten ska ingå i planeringen av kollektivtrafiken.

4 Jämlik tillgång till idrott, kultur och föreningsliv

Regionens stöd ska bidra till jämlik tillgång till idrott, kultur, föreningsliv och folkbildning för alla barn och unga.

Unga som tillhör urfolk och nationella minoriteter ska ges möjlighet att utveckla sitt språk och sin kultur. Regionen ska också stödja kunskapshöjande insatser i skolan och samhället som minskar rasism och fördomar mot olika grupper.

Öka tillgängligheten för unga med funktionsnedsättning inom kultur, föreningsliv och kollektivtrafik.

5 Ungas delaktighet på ungas villkor

Unga ska vara delaktiga i regionens beslutsprocesser och verksamheter, på sina villkor och med inflytande över frågor som berör dem.

Skapa forum och metoder för kontinuerlig dialog med unga, exempelvis genom ungdomsråd och digitala plattformar.

6 Hälsa och vård

Inför barnlotsar i vården för att ge barn och unga stöd, information och vägledning i kontakten med hälso- och sjukvården.

Ge barn och unga med funktionsnedsättning tillgång till habilitering, hjälpmedel och tolk på exempelvis teckenspråk och minoritetsspråk.

7 Stöd till ungt företagande

Främja ungt företagande genom mentorskap, ekonomiskt stöd och utbildningsinsatser för att skapa bättre förutsättningar för unga att starta och driva företag.

REGIONPROGRAM 2026

En nära och jämlik vård

En trygg vård är grunden för ett jämlikt, hållbart och attraktivt samhälle. I Norrbotten ska alla ha tillgång till god vård av hög kvalitet, där personalen har kraft att göra sitt jobb och där vi tar ansvar för framtida generationer. Vården ska vara lätt att nå – från den första kontakten i primärvården till specialistvård och en psykiatri som ser hela människan.

En stark och tillgänglig primärvård är navet i systemet. Där skapar kontinuitet och förebyggande arbete trygghet och bättre folkhälsa. Specialistvården ska hålla hög kvalitet i hela regionen, med god samverkan mellan vårdnivåer, fungerande digitala lösningar och en bra arbetsmiljö. Den psykiska hälsan ska tas på lika stort allvar som den fysiska, med en nära och sammanhållen psykiatri där ingen faller mellan stolarna.

Norrbottens vård ska präglas av jämlikhet, respekt och långsiktighet. Alla ska ha tillgång till en nära och fungerande vård – oavsett postadress. En stark hälso- och sjukvård är en förutsättning för att människor ska kunna bo, arbeta och åldras i hela länet.

En förutsättning för att nå dessa mål är att regionen lyckas behålla och rekrytera läkare, sjuksköterskor och undersköterskor, både inom primärvården och specialistvården, med särskilt fokus på psykiatrins bemanning. Bemanningen behöver klara semester, sjukfrånvaro, VAB och andra normala inslag i arbetslivet.

1 Folkhälsa och jämlik hälsa

God hälsa skapas inte bara i vården – den byggs i människors vardag. Regionen har ett stort ansvar för att samordna folkhälsoarbetet i länet tillsammans med kommuner, länsstyrelse och civilsamhälle.

Hjärt- och kärlsjukdomar samt cancer är fortfarande de sjukdomar som orsakar flest dödsfall och där tidig upptäckt genom förebyggande hälsovård kan göra stor skillnad. Detta är särskilt viktigt i socioekonomiskt utsatta grupper, där hälsan ofta är sämre.

Därför ska folkhälsa vara en tydlig och prioriterad del av vårdpolitiken, med fokus på förebyggande insatser, jämlika livsvillkor och tidigt stöd. Ett starkt folkhälsoarbete minskar sjukdom, stärker livskvaliteten och gör att vårdens resurser räcker till fler.

VI VILL

Stärka arbetet för sunda levnadsvanor – minskat tobaks- och alkoholbruk, mer fysisk aktivitet, bättre matvanor och förebyggande insatser mot spelberoende.

Erbjuda förebyggande hälsosamtal vid 40, 50 och 60 års ålder samt vid förhöjd risk för ohälsa.

Minska hälsoklyftorna mellan kommuner och socioekonomiska grupper genom riktade insatser där behoven är störst.

Utveckla evidensbaserade förebyggande metoder i primärvården, som fysisk aktivitet på recept och kultur på recept. Det är särskilt viktigt att möjliggöra friluftaktiviteter för personer med funktionsnedsättning.

Fördjupa samverkan med civilsamhälle, idrottsrörelse och folkbildning, exempelvis genom stöd till föreningar som anordnar friluftaktiviteter, särskilt för nybörjare.

Säkerställa att folkhälsoperspektivet integreras i all regional planering och uppföljning, exempelvis genom kollektivtrafik till naturområden och satsningar på motionsspår, vandringsleder, friluftsområden och naturreservat.

2 Primärvården – vårdens samordnande nav

Primärvården ska finnas nära och vara lätt att nå, både för akuta och enklare besvär. Här byggs personliga relationer mellan patient och vårdteam, vilket ger en bättre helhetssyn på vårdbehoven, bättre dialog och tryggare vårdflöden.

Det kan bidra till minskad överförskrivning av läkemedel, bättre förebyggande arbete och ökad livskvalitet. Samtidigt måste vården bli mer jämlik. Vi behöver minska skillnaderna i hälsa och tillgång till vård och utveckla mödravård och föräldrastöd med hänsyn till socioekonomiska förutsättningar.

Äldre och multisjuka

Äldre och personer med flera samtidiga sjukdomar är särskilt beroende av kontinuitet, samordning och tillgänglighet. För dem kan en stark primärvård göra avgörande skillnad genom färre akuta inläggningar, tryggare behandling och bättre livskvalitet.

När vården hänger ihop minskar risken för att patienter faller mellan stolarna, samtidigt som medicinska insatser kan planeras långsiktigt och individuellt.

VI VILL

Införa fasta läkare med maximalt 1 100 listade patienter per team. Vårdteamen kan byggas kring fasta läkare och sjuksköterskor och kompletteras med andra kompetenser över tid, utifrån patientens behov. Med maximalt 1 100 patienter finns

tid för förebyggande hälsovård och icke-akuta besök med hög kvalitet och kontinuitet. Detta innebär att vi behöver rekrytera och behålla fler läkare i primärvården.

Utveckla mobila vårdteam, särskilt i glesbygd, för att kunna erbjuda vård där patienterna bor. Stärka möjligheterna till digitala vårdmöten och digital uppföljning där det är möjligt och lämpligt.

Förbättra samordningen mellan hälsocentralerna, psykiatrin och andra vårdenheter för att skapa smidigare vårdvägar och bättre vård vid samsjuklighet och missbruk.

Utveckla kvinnohälsovården genom en mer jämlik mödrahälsovård och förlossningsvård, med högre tillgänglighet till specialist-och eftervård även i glesbygd. Utveckla vården för personer som utsatts för våld i nära relationer, sexuellt våld och könsstämpning samt hälso-och sjukvården som rör flickors och kvinnors hälsa genom hela livet.

Erbjuda förebyggande hälsosamtal vid 40, 50 och 60 års ålder samt vid ökad risk för ohälsa.

Erbjuda alternativa, evidensbaserade vårdformer som exempelvis motion på recept, kultur på recept och andra terapiformer än KBT även inom primärvården.

Säkerställa effektiva digitala system och nätverk som möjliggör snabb konsultation och återkoppling mellan vårdnivåer.

3 Psykiatrin

Psykisk hälsa är en allt viktigare samhällsfråga. Psykisk ohälsa ökar, och vi ser allt fler diagnoser, främst bland barn och unga, samtidigt som stressrelaterade sjukskrivningar går längre ner i åldrarna. Psykisk ohälsa innebär stort lidande för de drabbade och deras närstående och har stor ekonomisk påverkan, både för den enskilde och för samhället.

Ingången till psykiatrin är ofta primärvården. Därför behöver primärvårdens personal få kontinuerlig kompetensutveckling för att bättre kunna möta psykisk ohälsa, som ofta är sammankopplad med somatisk ohälsa.

För att säkerställa snabb tillgång till samtalsstöd och olika evidensbaserade terapiformer behöver också antalet psykologer och andra nyckelkompetenser i

primärvården öka.

VI VILL

Bemanna för fler vårdplatser inom psykiatrin med fler läkare och sjuksköterskor.Handledning av nya läkare är en viktig del av kompetensförsörjningen.

Förbättra samordningen mellan psykiatrin, hälsocentralerna och andra vårdenheter för att skapa smidigare vårdvägar och bättre vård vid samsjuklighet och missbruk.

Utveckla mobila vårdformer som SPOT, mobila team, som komplement till sluten sjukhusvård.

Underlätta övergången mellan BUP och vuxenpsykiatrin och säkerställa kontinuerligt stöd och trygga kontaktvägar för patienten, exempelvis genom övertagningskonferenser och samordnad individuell plan, SIP.

Öka kapaciteten inom specialistpsykiatrin genom en högre andel fasta läkare inom psykiatrin och BUP. Det ger också mervärden genom kontinuitet och trygghet och bidrar till att minska överförskrivningen av läkemedel.

4 Specialistvård

Vi hör allt oftare om brist på vårdplatser på sjukhusen och om överbeläggningar, framför allt på akutmottagningarna. Stängda vårdplatser innebär inte att sängar och vårdsalar saknas, utan att det finns för få sjuksköterskor och undersköterskor för att ta hand om patienterna.

Utomlänsvården är omfattande och innebär både besvärliga resor för norrbottningarna för att få vård och höga kostnader för regionen.

VI VILL

Ge personalen större delaktighet i planering och organisering av verksamheten och ge verksamheterna rätt mandat. God samverkan med fackförbunden och medarbetarna gör besluten klokare och arbetsmiljön bättre.

Rekrytera och behålla läkare, sjuksköterskor och undersköterskor för att kunna hålla fler vårdplatser öppna. Bemanningen behöver klara semester, sjukfrånvaro, VAB och andra normala inslag i arbetslivet.

Stärka rutiner, samverkan och konsultation mellan kommun, primärvård och sjukhus för en sammanhållen vårdkedja där vi också kan frigöra vårdplatser. Förbättra rutinerna för samordning kring psykisk ohälsa, somatisk sjukdom och missbruk. Utveckla strukturerade former för snabb konsultation över vårdgränserna för kortare väntetider och färre remisser.

Återinföra stödfunktioner som läkarsekreterare och vårdnära service, så att vårdpersonalen kan arbeta med rätt saker. Det förbättrar både kvaliteten och tillgängligheten i vården.

Bemanna ambulansvården så att tillgängligheten kan upprätthållas även under exempelvis semestertider. Här spelar villkor, arbetstider och arbetsmiljö en avgörande roll.

5 Habilitering, rehabilitering och hjälpmedel

Alla människor ska kunna leva ett aktivt och självständigt liv. Regionens stöd för habilitering, rehabilitering, syn-, hörsel- och andra hjälpmedel samt tolkservice måste vara jämlikt, tillgängligt och utformat efter individens behov genom hela livet.

I dag möter många barn och vuxna med funktionsnedsättning långa väntetider, otydlig samordning och skillnader mellan olika orter. Det vill vi förändra.

Alla som behöver rehabilitering efter sjukdom, skada eller operation ska få den snabbt och med hög kvalitet. Lika självklart ska habilitering för personer med medfödda eller livslånga funktionsnedsättningar finnas tillgänglig – från barndom till vuxenliv.

I linje med Miljöpartiets syn på jämlik vård vill vi bygga ett sammanhållet system där stöd ges i rätt tid och utan onödiga hinder.

VI VILL

Säkerställa likvärdig tillgång till habilitering och rehabilitering i hela regionen.

Korta väntetiderna för utredning, insatser och hjälpmedel.

Minska eller ta bort avgifter som hindrar människor från att få rätt stöd.

Införa tydlig samordning och individuella planer för personer med komplexa behov.

Stärka rehabiliteringen efter sjukdom och skada, inklusive stöd för återgång till arbete.

Öka resurserna och specialistkompetensen för barn och vuxna med funktionsnedsättning.

6 Tandvården

Tänderna är en del av kroppen och samma principer ska gälla inom tandvården som inom övrig sjukvård. Munhälsan är nära sammankopplad med hela kroppens hälsa. Dålig munhälsa är en starkt bidragande faktor vid flera stora folksjukdomar, till exempel hjärt- och kärlsjukdomar och diabetes.

Vi vill bygga en tandvård som präglas av förebyggande arbete och långsiktig hälsa, där resurser styrs efter behov och inte efter betalningsförmåga. Förebyggande åtgärder ska stå i fokus och de med störst behov ska prioriteras.

Vi vill förbättra tandvården för särskilt utsatta grupper. Alla har rätt till en god munhälsa, oavsett ekonomi.

VI VILL

Tandvård ska finnas i varje kommun.

Tandvården ska ingå i högkostnadsskyddet.

Fri tandvård upp till 23 år.

7 Personalen och arbetsmiljön

En trygg och stabil bemanning är grunden för en god och säker vård. För att nå målet om god tillgång till vård är det avgörande att vakanser kan tillsättas med fast personal, särskilt inom primärvården.

Regionen ska vara en attraktiv arbetsgivare som ger medarbetarna goda förutsättningar att utvecklas och må bra, både på och utanför jobbet.

VI VILL

Öka bemanningen – fler läkare, fler sjuksköterskor och fler undersköterskor – för att kunna erbjuda god primärvård, bättre psykiatri och fler vårdplatser.

Ge medarbetarna större möjligheter till delaktighet och att påverka bland annat arbetstider och schemaläggning.

Införa arbetstidsförkortning, friskvård och utrymme för återhämtning på arbetstid för att stärka kompetensförsörjningen.

Utöka möjligheterna till betald vidareutbildning för bland annat sjuksköterskor och undersköterskor samt ge alla professioner i vården möjlighet till fortsatt kompetensutveckling.

Säkerställa att ansvar, befogenheter och resurser går hand i hand för att minska den etiska stressen hos både chefer och medarbetare.

Genomföra lönesatsningar som gör regionen till en attraktiv arbetsgivare. Satsa på stödfunktioner som vårdnära service så att vårdpersonalen kan arbeta med rätt saker.

Erbjuda god handledning och bra villkor vid praktik så att fler vill stanna i länet.

Utveckla samverkan med fackförbunden och stärka medarbetarnas delaktighet.

8 Klimat, miljö och hållbar vård

Vården står i dag för 5 procent av de nationella utsläppen och måste i högre grad bidra till en hållbar samhällsutveckling och använda resurser på ett ansvarsfullt sätt.

Viktiga satsningar handlar om att skapa en mer sammanhållen och trygg vård för patienten. Genom bättre samordning och en tydligare helhetssyn kan dubbelarbete minska samtidigt som kvaliteten höjs. Här har primärvårdens samordnande roll stor betydelse. Ett personcentrerat arbetssätt ska säkerställa att patientens behov och förutsättningar står i centrum.

En annan central satsning är att förebygga vårdskador. Genom systematiskt förbättringsarbete och ökad patientsäkerhet kan vi minska både lidande och onödigt vårdbehov, vilket i sin tur frigör resurser till dem som behöver vården mest.

Det är också viktigt att säkerställa att läkemedel används på rätt sätt. Genom att motverka övermedicinering och i större utsträckning främja alternativa behandlingsmetoder kan vi stärka patienternas hälsa och minska risken för biverkningar och komplikationer.

Tillsammans bidrar dessa satsningar till en mer hållbar, effektiv och trygg hälso- och sjukvård.

VI VILL

Upprätta en regional klimatplan för 2040.

Se över materialåtgången och minska beroendet av engångsprodukter.

Effektivisera energiförbrukningen och de interna transporterna samt investera i förnybar energiproduktion och energilagring.

Stärka möjligheterna till digitala vårdmöten och digital uppföljning.

Utveckla upphandlingskriterier för att säkerställa hållbarhet och kvalitet samt använda livscykelanalyser för klimatvänligare val.

Erbjuda närproducerad, klimatsmart och näringsrik kost för patienter och personal.

Öka regionens generella beredskap och självförsörjningsgrad.

REGIONPROGRAM 2026

Regional identitet & utveckling

1 Hållbara resor

Vi tror på ett Norrbotten som håller ihop – också när världen skakar. Ett Norrbotten där vägar, järnvägar, elnät och digitala förbindelser är byggda för att klara både vardag och kris och där människor kan lita på att samhället fungerar oavsett avstånd, väder eller tid på året.

Robust infrastruktur handlar inte bara om effektivitet – det handlar om trygghet, jämlikhet och framtidstro i hela länet.

Miljöpartiet vill se ett Norrbotten där investeringar i hållbara transporter, förnybar energi och stabila digitala nät binder samman stad och landsbygd. Underhåll ska

prioriteras lika högt som nybyggnation och samiska rättigheter, lokal kunskap och naturens gränser ska respekteras i varje beslut.

Ett Norrbotten med stark infrastruktur är ett Norrbotten där människor kan bo, arbeta och leva i hela länet – nu och i framtiden.

Våra prioriteringar:

Det ska vara lätt att åka kollektivt

Tillgång till kollektivtrafik i hela länet, även på kvällar och helger.

Sverigekortet – 500 kronor för vuxna och 250 kronor för unga per månad.

Cykelparkeringar och möjlighet att ta med cykel i kollektivtrafiken.

Anropsstyrd trafik i glesbygd och på mindre orter samt samordning mellan sjukresor, kollektivtrafik och färdtjänst.

Samordnade och rabatterade anslutningar, exempelvis mellan tåg och buss.

Tågen måste gå

Järnvägen är ryggraden i transportnätet.

Persontrafiken är en självklar del av infrastrukturen.

Gods på väg ska flyttas till järnväg.

Sverigekortet ska gälla på all regional trafik.

Tydlig ansvarsfördelning för funktionen.

Flyget

Prioritera samhällsviktiga resor och sjuktransporter.

Ställ krav på omställning till fossilfritt flyg och el eller biodrivmedel.

Skapa tydliga ekonomiska ramar för offentligt stöd till flygplatser.

2 Demokrati och solidaritet

Miljöpartiets värderingar bygger på en djup övertygelse om allas lika värde och rätt att forma samhället. Varje människa har rätt att bli sedd och hörd och ska ha möjlighet att

påverka – oavsett bakgrund, kön, ålder eller socioekonomisk situation.

Det är genom delaktighet och gemensamt ansvar som vi bygger ett samhälle där alla kan växa och bidra.

I dag är demokratin hotad av polarisering, misstro och växande klyftor.

För oss är jämlikhet och jämställdhet inte bara ideal – de är nödvändiga förutsättningar för ett hållbart samhälle. Det handlar om att bryta strukturer som begränsar människors möjligheter, fördela makt och resurser på ett rättvist sätt och garantera alla samma rättigheter – i hemmet, på arbetsmarknaden och i det offentliga rummet.

En stark demokrati kräver att vi aktivt motarbetar diskriminering, lyfter fram marginaliserade röster och skapar förutsättningar för alla att delta på lika villkor. Det är först när vi tillsammans tar ansvar för att bygga ett samhälle präglad av öppenhet, respekt och solidaritet som vi kan säkra en framtid där ingen lämnas utanför.

VI VILL

Stärka medborgardialogen genom fler öppna forum, digitala verktyg och återkoppling som gör invånarna delaktiga i beslut och utveckling.

Stärka folkbildningen och civilsamhället genom långsiktiga villkor och samverkan som möjliggör engagemang och delaktighet i hela samhället.

Säkerställa jämställda löner och möjligheter genom lönekartläggning, transparens, rättvisa rekryteringsprocesser och riktade ledarskapssatsningar.

Skapa en mer jämlik tillgång till idrott, friluftsliv och föreningsliv genom rättvis resursfördelning, förbättrad tillgänglighet och riktade informationsinsatser.

Införa ett systematiskt arbete mot rasism genom utbildning, tydliga rutiner och kontinuerlig uppföljning i alla verksamheter och sammanhang.

3 Kultur och identitet

Ett levande kulturliv – fritt, starkt och tillgängligt i hela länet – är avgörande för demokrati, identitet och livskvalitet. Kulturen bär berättelserna om vilka vi är och skapar rum för nya perspektiv, möten och samtal som stärker både individen och samhället.

Genom litteratur, musik, scenkonst, film, konst och berättande formas vår gemensamma förståelse av världen och av varandra.

Kulturens värde kan inte enbart mätas i attraktivitet eller inflyttning. Den har ett egenvärde som är grundläggande i ett demokratiskt samhälle. Ett fritt kulturliv ger utrymme för konstnärlig frihet, kritiska röster och kreativitet och bidrar till yttrandefrihet, delaktighet och ett öppet samtalsklimat. När kulturen är stark står också demokratin starkare.

Norrbotten präglas av mångfald – av språk, erfarenheter och traditioner. Här är samisk kultur och nationella minoriteter en självklar del av länets identitet. Kulturen synliggör och utvecklar denna mångfald och stärker sammanhållningen.

För att vara levande måste kulturen vara tillgänglig i hela länet, oavsett bostadsort.

Ett starkt och jämlikt kulturliv är inte en lyx utan en grund för ett öppet och hållbart samhälle.

VI VILL

Säkra långsiktig och jämlik kulturfinansiering i hela länet och stärka stödet till fria aktörer genom enklare stöd- och bidragssystem.

Stärka minoriteters och urfolks kultur och språk genom riktade resurser och kompetensutveckling för personal.

Utveckla samverkan mellan region, kommuner och civilsamhälle för fler kulturarrangemang och mötesplatser.

Använda kulturen som drivkraft för regional utveckling, besöksnäring och attraktiva livsmiljöer.

Skydda värdefulla naturområden och utveckla friluftsliv och naturturism som en del av kulturarvet och den regionala identiteten.

4 Rättvis omställning

Norrbotten ska gå före i en omställning som är grön på riktigt. Vi vill se en industri som ställer om med klimatet som kompass, där innovation skapar jobb och långsiktig välfärd.

Hållbar industri och ett ansvarsfullt skogsbruk ska bidra till utveckling utan att förstöra naturvärden eller åsidosätta samiska rättigheter. Omställningen ska ske i samverkan med lokalsamhällen, näringsliv och forskning.

Den gröna omställningen måste också vara socialt hållbar. De arbetstillfällen som växer fram ska präglas av trygga villkor och möjligheter för människor att bo och leva i hela länet. Infrastruktur, energiförsörjning och bostadsbyggande behöver utvecklas i takt med industrins förändring, så att tillväxten kommer fler till del.

Genom att förena klimatansvar med rättvisa och delaktighet kan Norrbotten visa att omställning inte handlar om uppoffring – utan om framtidstro och gemensam utveckling.

Fokus på omställning – inte bara tillväxt

Ställ klimatkrav och ta hänsyn till biologisk mångfald och social hållbarhet i industriprojekt.

Skapa lokal nytta genom jobb, kompetens och återbäring till lokalsamhällen.

Stärk samverkan mellan kommuner, regionen och staten kring större etableringar.

Nya idéer och företag

Stöd små och medelstora företag, sociala företag och kooperativ.

Utveckla kluster och innovationsmiljöer kopplade till grön teknik, energi, kultur och besöksnäring.

Stärk samarbetet med forskning, universitet, yrkeshögskolor och folkhögskolor.

Från slit och släng till cirkulärt

Öka återvinning, urban mining och minskad resursanvändning i befintlig industri.

Utveckla industriell samverkan kring spillvärme, restmaterial och logistik.

Använd regional upphandling för att styra mot cirkulära lösningar.

5 Matförsörjning, krisberedskap och robusthet

Ett Norrbotten som kan producera sin egen mat stärker både beredskapen och den lokala ekonomin. Mat som produceras med respekt för naturen, djuren och

människorna som brukar jorden skapar stolthet och hållbarhet. I en tid när transporterna blir längre och klimatet mer oförutsägbart behöver vi återta makten över vår egen mat.

Vi vill se ett Norrbotten där maten vi äter har vuxit i samma jord som vi går på, där människor känner sina odlare och där djuren betar på marker som hålls öppna genom omtanke om landskapet.

Självförsörjning handlar inte bara om beredskap – det handlar om frihet, stolthet och framtidstro.

Miljöpartiet vill se ett Norrbotten där maten produceras med respekt för naturen, där varje gård och växthus är en del av lösningen och där våra lokala producenter får den plats de förtjänar i framtidens livsmedelssystem.

Ett Norrbotten som kan mätta sig självt är ett Norrbotten som står starkt, oberoende och hoppfullt.

Självförsörjning och matproduktion

Utveckla en regional livsmedelsstrategi med fokus på lokal och hållbar produktion.

Gynna lokalproducerat i upphandling, exempelvis för sjukhusmat och konferenser.

Bidra till forskning och innovation för utveckling av den gröna näringen.

Robust infrastruktur

Säkerställa reservlösningar inom el, IT, transporter och logistik.

Stärka beredskapen för störningar i järnväg, väg, hamnar och flyg.

Regional krisberedskap

Stärka samordningen med kommuner, Länsstyrelsen, Försvarmakten och civilsamhället.

Ha beredskap för extremväder, skogsbränder, översvämningar och längre avbrott.

Säkerställa beredskap och robusta transportkedjor för livsmedel.

Utveckla lagerhållning för sjukvårds- och livsmedelsberedskap.

Planera för husdjur i kris, exempelvis i samband med skyddsrum.

6 Naturresurser, markanvändning och lokalsamhällen

Vi tror på ett Norrbotten där naturresurser bidrar till klimatomställningen, samtidigt som respekten för den biologiska mångfalden i mark, skogar och hav är vägledande.

Ett Norrbotten där investeringar planeras i dialog med lokalsamhällen och urfolk och där dagens beslut tas med ansvar för vår rika natur och kommande generationer.

Vi behöver ett Norrbotten där industri, utvinning och energiproduktion utvecklas med ansvar och eftertanke.

Levande natur

Naturen har ett egenvärde. Detsamma gäller kulturell och biologisk mångfald, och fler områden behöver skyddas från exploatering.

Skog och mark

Ta hänsyn till samiska rättigheter vid brukande av skog och mark.

Stöd småskaligt brukande av skog och mark.

Öka hänsynen till biologisk mångfald.

Gruvor och mineralutvinning – regionens utgångspunkt

Vid nya projekt ska regionens ställningstagande utgå från lokalsamhällets perspektiv och regionen ska föra medborgarnas talan.

Ställ krav på lokal nytta, efterbehandling och långsiktigt ansvar.

Regionen ska föra medborgarnas talan i yttranden, planer och dialoger.

Mineralersättning ska ge lokal avkastning.

7 Besöksnäring och attraktivitet

Från fjäll till kust, från isbanor till midnattssol, bär Norrbotten upplevelser som världen längtar efter. Här möts stillhet, kultur och naturens storslagenhet – värden som måste värnas.

Miljöpartiet vill att besöksnäringen växer med hjärta och ansvar, på naturens, klimatets och kulturens villkor. Hållbara resor, lokal mat, magnifika naturupplevelser, lokal kultur och småskaligt företagande ska vara grunden för en turism som ger tillbaka mer än den tar och låter besökaren komma nära utan att lämna tunga avtryck.

Regionen ska gå före i utvecklingen av klimatneutralt resande, hållbara transporter och grön energi för turismens infrastruktur. Så skapar vi arbetstillfällen och livskraft i hela länet – utan att kompromissa med det som gör Norrbotten unikt, vackert och levande.

VI VILL

Utveckla hållbara kollektivtrafiklösningar lokalt, regionalt och för långväga resor för att göra resmål och evenemang mer tillgängliga.

Utveckla natur- och kulturturismen hållbart genom riktlinjer och investeringar som skyddar natur, klimat och lokalsamhällen.

Stödja småskaliga och lokala aktörer genom riktade stöd, rådgivning och marknadsföring för landsbygdsföretag samt verksamheter inom minoritets- och urfolkskultur.

Skydda fler naturområden för det rörliga friluftslivet, besöksnäringen och naturens egenvärde.

8 Digital infrastruktur och delaktighet

Ett hållbart samhälle kräver också robust infrastruktur. Vägar, järnvägar, kollektivtrafik, elförsörjning och digitala nät måste fungera både i vardag och kris.

Infrastrukturen binder samman människor och platser, stärker beredskapen och gör det möjligt för både näringsliv och samhällsservice att fungera – från kust till fjäll.

VI VILL

Säkerställa digital infrastruktur i hela länet genom robusta bredbands- och mobilnät för vardag, arbete och kris.

Öka den digitala delaktigheten, särskilt bland äldre och nyanlända, genom samarbete med kommuner, bibliotek och bokbussar, folkbildning och civilsamhälle.

Regionens egna digitala tjänster måste utformas så att alla kan använda dem.

Använda digitalisering som utvecklingskraft genom stöd till innovation inom e-hälsa, distansarbete och digitala tjänster.

Höja IT-säkerheten och säkerställa robusta och funktionella system i regionens verksamheter.

9 Gränsregionalt samarbete och omvärld

Vi tror på ett Norrbotten som i en orolig tid stärker det internationella samarbetet i Arktis. Ett Norrbotten där vi bygger trygghet genom dialog, kunskapsutbyte och gemensamt ansvar över nationsgränserna och där fred, stabilitet och hållbar utveckling står i centrum.

Vi vill se ett Norrbotten som tar sin roll i det arktiska samarbetet på allvar, med respekt för människor, natur och framtida generationer, och som bidrar till sammanhållning när omvärlden präglas av osäkerhet.

VI VILL

Fördjupa samarbetet med Finland och Norge inom infrastruktur, vård, utbildning och arbetsmarknad.

Stärka säkerheten i Arktis genom samordnad planering och åtgärder som möter klimatrelaterade risker och främjar hållbar utveckling framför exploatering.

Bygga ut gränsöverskridande resor genom att verka för en tåglänk mellan Norge och Finland och fler internationella bussförbindelser.

Ta en aktiv internationell roll genom deltagande i EU-program och användning av fonder för regionalpolitik och infrastruktur, exempelvis för transportkorridorer och arbete med gränshinder.

